

I.2. ESTAT ESPANYOL (BOE D'1 DE JULIOL A 31 DE DESEMBRE DE 1993)

Joan Ramon SOLÉ I DURANY

Cap de la Secció d'Ús Oficial de la Llengua Catalana
de la Direcció General de Política Lingüística

Dins d'aquest període cal destacar positivament el Reial decret- llei 19/1993, de 10 de desembre (BOE núm. 296, de l'endemà) de mesures urgents per a la cinematografia. En el paràgraf segon de l'exposició de motius es diu que «Són diverses les raons que justifiquen el Reial decret- llei present. És urgent i necessari equiparar l'obra cinematogràfica dels països membres de la Unió Europea a l'obra cinematogràfica espanyola, resulta convenient flexibilitzar el compliment per part dels exhibidors de la quota de pantalla i és inajornable igualment adaptar la quota de distribució a les exigències del mercat, establint per a aquesta mesura una vigència màxima de cinc anys, a partir de la promulgació del Reial decret- llei present, de manera que al final d'aquest període es liberalitzi plenament el doblatge de pel·lícules de països tercers a les llengües oficials espanyoles». A continuació fan referència a les llengües els articles següents:

«Article 5. *Quota de pantalla*. 1. Les sales d'exhibició cinematogràfica estaran obligades a programar dintre de cada any natural obres cinematogràfiques en versió original o doblades en forma tal que, en concloure cada any natural, s'hagi observat la proporció següent entre els dies d'exhibició d'aquelles i les de pel·lícules de països tercers en versió doblada a qualsevol llengua oficial espanyola: a) Un dia pel cap baix d'obra cinematogràfica comunitària per cada dos d'exhibició de pel·lícules de països tercers en versió doblada a qualsevol llengua oficial espanyola, en les ciutats amb població superior a 125.000 habitants. b) Un dia pel cap baix d'obra cinematogràfica comunitària per cada tres dies d'exhibició de pel·lícules de països tercers en versió doblada a qualsevol llengua oficial espanyola, en les ciutats amb població inferior a 125.000 habitants.

«Article 6. *Quotes de distribució cinematogràfica*. 2. Per distribuir una obra cinematogràfica de nacionalitat de països tercers en versió doblada serà requisit imprescindible l'obtenció prèvia de la llicència corresponent. S'entendrà per versió doblada la que s'exhibeix en una llengua distinta de les reconegudes com a oficials en el territori del país que atorga nacionalitat a la pel·lícula. 3. Les empreses distribuïdores tindran dret a l'obtenció de dues llicències de doblatge a qualsevol llengua oficial espanyola de pel·lícules de països tercers per cada obra cinematogràfica de qualsevol

llengua oficial espanyola de pel·lícules de països tercers per cada obra cinematogràfica de qualsevol estat membre de la Unió Europea que acrediti tenir contractada per a la seva distribució a Espanya en les condicions següents: a) La primera llicència s'obtindrà quan s'acrediti que l'obra cinematogràfica comunitària ha assolit uns ingressos bruts en taquilla de 20.000.000 pessetes. b) La segona llicència s'obtindrà quan s'acrediti que l'obra cinematogràfica comunitària ha assolit uns ingressos bruts en taquilla de 50.000.000 de pessetes, i s'hagi exhibit almenys en dues llengües oficials espanyoles, en més de deu pantalles, en poblacions de més de 45.000 habitants per a la llengua minoritària. 4. L'obtenció de llicències de doblatge no serà necessària quan es tracti de pel·lícules de països membres del Consell d'Europa qualificades per l'organisme estatal o autonòmic o competent com a especialment recomanades al públic infantil i es doblin a dues llengües oficials espanyoles.

»Disposició addicional única. *Facultats de modificació pel Govern.* [...] En les comunitats autònomes amb més d'una llengua oficial espanyola el Govern, un cop escoltades les associacions afectades i les comunitats autònomes concernides, podrà a més adaptar les modalitats de compliment a què es refereixen els articles 5 i 6 d'aquest Reial decret llei».

Aquesta norma va ser convalidada pel Congrés el 21 de desembre de 1993 (BOE núm. 310, del 28), i des d'aquestes pàgines hem de lloar que per fi el legislador hagi llegit l'article 3.3 de la Constitució i prengui mesures de protecció de les llengües minoritàries d'Espanya.

Destaquem també positivament, pel que fa a l'administració militar, la Resolució 451/38967/1993, de 15 de setembre (BOE núm. 227, del 22), per la qual s'aprova la Fitxa d'inscripció per a l'allistament. En el punt 2 es diu que «La Fitxa d'inscripció serà bilingüe a les comunitats autònomes que, a més del castellà, tinguin reconeguda oficialment una altra llengua espanyola en llurs estatuts». És curiós que una norma de l'àmbit militar sigui més respectuosa amb les llengües oficials diferents del castellà que la munió de normes que apareixen regularment dictades per altres ministeris «civils», les quals tot i preveure models de documents destinats als administrats ignoren els drets lingüístics més elementals. Durant aquest període trobem un bell exemple d'aquest cas en la Resolució de 15 de desembre de 1993 (BOE núm. 308, del 25) del Departament d'Inspecció Financera i Tributària. Aquesta Resolució aprova els models de targetes d'identitat del personal inspector, que com en altres casos anàlegs només és previst que siguin en castellà, sense cap esment, com fa el Ministeri de Defensa, al respecte al pluralisme lingüístic.

Ensenyament

Per la seva importància, i per les constants referències lingüístiques que conté, concretament en els articles 3, 4, 6, 10.2, 21.1, 22.2, 23, 25. *a, d, e, f*, 26, 27, 28.2*d*, 29, 30, 31, 34, 35.1, 36.1 i 3, 37, 38, 40 i 50.2, disposició addicional 6, disposició transitòria 4 i disposició derogatòria, passem a reproduir íntegrament el Reial decret 1027/1993, de 25 de juny (BOE núm. 186, 6 d'agost).

REAL DECRETO 1027/1993, DE 25 DE JUNIO, POR EL QUE SE REGULA LA ACCIÓN EDUCATIVA EN EL EXTERIOR

La Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, reguladora del Derecho a la Educación, estableció en su artículo 12.1 que los centros docentes españoles en el extranjero tendrán una estructura y un régimen singularizados, a fin de acomodarlos a las exigencias del medio y a lo que, en su caso, dispongan los convenios internacionales. En desarrollo del citado precepto se aprobó el Real Decreto 564/1987, de 15 de abril, por el que se regula la acción educativa en el exterior.

La Ley Orgánica 1/1990, de 3 de octubre, de Ordenación General del Sistema Educativo, ha establecido un nuevo marco por el que el sistema español trata de dar respuesta a las transformaciones producidas en las últimas décadas y a los desafíos cualitativos derivados de la presencia española en el espacio comunitario europeo. Las novedades que la Ley citada comporta deberán traducirse, sin duda, en la ordenación de

la acción educativa española en el extranjero.

Por otra parte, la Ley 7/1991, de 21 de marzo, por la que se crea el Instituto Cervantes, introduce en el ámbito general de la acción exterior del Estado un organismo especializado para la difusión del español, a cuyos objetivos deberán acomodarse buena parte de las actuaciones que diferentes instancias de la Administración española venían llevando a cabo.

En fin, la experiencia acumulada en la aplicación del Real Decreto 564/1987, de 15 de abril, antes citado, aconseja ampliar las posibilidades de acción de la infraestructura docente y administrativa española en el exterior, con mayor incidencia en los sistemas educativos extranjeros, y flexibilizar al mismo tiempo la estructura y el funcionamiento de los centros docentes españoles, de modo que su adaptación real a las exigencias del medio en que están situados pueda hacerse efectiva.

En su virtud, a propuesta de los Ministros para las Administraciones Públicas, de Asuntos Exteriores y de Educación y Ciencia, previos los informes del Consejo Escolar del Estado y de la Comisión Superior de Personal, de acuerdo con el Consejo de Estado y previa deliberación del Consejo de Ministros en su reunión del día 25 de junio de 1993.

DISPONGO:

Capítulo Primero

Disposiciones generales

Artículo 1

La acción educativa española en el exterior se regirá por lo dispuesto en el presente Real Decreto, que será de aplicación sin perjuicio de lo que dispongan los Tratados o Convenios internacionales de los que España sea parte y con sujeción asimismo a la legislación local aplicable y al principio de reciprocidad.

Artículo 2

1. La acción educativa española en el exterior incluirá la promoción y organización de:

a) Enseñanzas regladas correspondientes a niveles no universitarios del sistema educativo español.

b) Currículos mixtos de contenidos del sistema educativo español y de los propios de otros sistemas educativos.

2. Las modalidades de acción educativa a las que se refiere el apartado anterior irán dirigidas indistintamente a alumnado de nacionalidad española o extranjera.

Artículo 3

La acción educativa española en el exterior incluirá asimismo la promoción y organización de programas de apoyo en el marco de sistemas educativos extranjeros para la enseñanza de la lengua y cultura españolas, programas de apoyo a los intercambios en el ámbito educativo y en el de la investigación y, en general, cuantas medidas puedan contribuir a facilitar a los españoles el acceso a la educación en el extranjero y a potenciar la proyección de la educación, la cultura y la investigación españolas en el exterior.

Artículo 4

La acción educativa española en el exterior contribuirá al mantenimiento de vínculos culturales y lingüísticos de los residentes españoles en el exterior. Con esta finalidad, la Administración española prestará especial atención a la organización de enseñanzas y actividades dirigidas a residentes españoles escolarizados en niveles no universitarios de los sistemas educativos respectivos.

Artículo 5

La ordenación de la acción educativa en el exterior y la inspección

de las enseñanzas españolas reguladas por el presente Real Decreto son competencias del Ministerio de Educación y Ciencia, sin perjuicio de las funciones que correspondan al Ministerio de Asuntos Exteriores.

Artículo 6

La acción educativa en el exterior se integra en el marco más amplio de la promoción y difusión de la cultura y de la lengua españolas y de la cooperación internacional. A tal fin, el Ministerio de Educación y Ciencia coordinará sus actuaciones con las que ejerzan el Ministerio de Asuntos Exteriores, el Ministerio de Cultura y el Instituto Cervantes.

Capítulo II

Acción educativa a través de centros docentes

Artículo 7

1. La acción educativa española en el exterior se podrá desarrollar, entre otras, en las instituciones que se especifican a continuación:

a) Centros docentes de titularidad del Estado español.

b) Centros docentes de titularidad mixta, con participación del Estado español.

c) Secciones españolas de centros docentes de titularidad extranjera.

d) Instituciones con las que pudieran establecerse convenios de colaboración.

2. La promoción de enseñanzas reguladas del sistema educativo español se realizará asimismo mediante la modalidad de educación a distancia, desde el Centro para la innovación y desarrollo de la Educación a Distancia del Ministerio de Educación y Ciencia.

Sección 1.^a

Centros docentes de titularidad del Estado español

Artículo 8

1. La creación de centros docentes de titularidad del Estado español en el extranjero corresponde al Gobierno, mediante Real Decreto aprobado en Consejo de Ministros, a propuesta conjunta de los Ministerios de Educación y Ciencia y de Asuntos Exteriores.

2. Los centros deberán tener una denominación específica e inscribirse en el Registro público existente al efecto en el Ministerio de Educación y Ciencia.

3. Los centros de titularidad del Estado español en el extranjero podrán ser centros específicos de un determinado nivel o etapa del sistema educativo español o centros en los que se impartan enseñanzas de diferentes niveles o etapas.

Artículo 9

Los centros docentes, en cuanto que integrantes de la Administración del Estado en el exterior, están su-

jetos al principio de unidad de acción del Estado en el exterior y sometidos a la dependencia del Jefe de la Misión Diplomática a efectos de su coordinación.

Artículo 10

1. Los centros docentes impartirán sus enseñanzas conforme al sistema educativo español. No obstante, dichas enseñanzas podrán adaptarse al sistema educativo del país donde radique cada centro, con el doble objetivo de asegurar una educación intercultural y de garantizar la validez de los estudios en el sistema educativo español y en el del país correspondiente.

2. El currículo propio de los centros españoles situados en cada país, que será establecido por el Ministerio de Educación y Ciencia, aportará una visión integradora de la cultura española y de la propia del país respectivo. En todo caso, la lengua y cultura españolas y la lengua del país donde radique cada centro tendrán un espacio adecuado en el currículo.

Artículo 11

Los centros completarán su oferta educativa con la organización de actividades de proyección cultural, coordinadas con los servicios culturales de las respectivas Embajadas de España y, en su caso, con los centros del Instituto Cervantes.

Artículo 12

1. Los centros de titularidad del

Estado español en el extranjero acomodarán su calendario escolar a las condiciones del país donde estén situados. Dicho calendario deberá ser aprobado por el Ministerio de Educación y Ciencia.

2. El régimen horario de los centros podrá acomodarse, asimismo, a los hábitos del país respectivo, en los términos que en cada caso disponga el Ministerio de Educación y Ciencia.

Artículo 13

1. Los centros de titularidad del Estado español en el extranjero que impartan el bachillerato estarán adscritos a la Universidad Nacional de Educación a Distancia no sólo para la realización, en su caso, de pruebas de acceso a la universidad, sino también con objeto de propiciar acciones de colaboración en el campo de la proyección cultural y de la investigación educativa.

2. No obstante lo dispuesto en el apartado anterior, el Ministerio de Educación y Ciencia podrá disponer la adscripción de un centro a una universidad distinta de la mencionada, cuando existan circunstancias que así lo aconsejen.

3. En todo caso, el alumnado procedente de los centros de titularidad del Estado español en el extranjero podrá cursar sus estudios universitarios en cualquier universidad española sin otras limitaciones que las que se establezcan en las normas por las que se regula el acceso a las universidades españolas.

Artículo 14

1. Los centros de titularidad del Estado español en el extranjero tendrán los siguientes órganos de gobierno:

a) Unipersonales: Director, Jefe de Estudios, Administrador y, en su caso, Vicedirector.

b) Colegiados: Consejo escolar y Claustro de profesores.

2. En los centros en los que se impartan enseñanzas de diferentes niveles o etapas del sistema educativo los órganos de gobierno serán únicos para el conjunto del centro. Excepcionalmente y en función de las características del centro, el Ministerio de Educación y Ciencia podrá proveer más de un puesto de Jefe de Estudios.

Artículo 15

Los órganos de gobierno de los centros, así como los órganos de coordinación didáctica, se regirán por lo dispuesto con carácter general para los centros públicos en España, con las adaptaciones derivadas de lo establecido en el presente Real Decreto y las que pudiera disponer el Ministerio de Educación y Ciencia para responder a las necesidades específicas de la acción educativa en el exterior.

Artículo 16

1. La composición del Consejo escolar se ajustará a lo establecido en el régimen general de los centros públicos en España, con la salvedad

de que formará parte del mismo el Jefe de la Oficina Consular y no habrá, en cambio, representante del municipio.

2. La composición del Claustro de profesores se ajustará a lo establecido en el régimen general de los centros públicos en España.

Artículo 17

El Ministerio de Educación y Ciencia establecerá criterios de admisión de alumnos y fijará asimismo criterios de permanencia en los centros en función del rendimiento académico.

Artículo 18

1. Los alumnos españoles tendrán el mismo tratamiento que los alumnos de los centros públicos en España en lo relativo a la gratuidad de la enseñanza.

2. Los alumnos no incluidos en el apartado anterior deberán abonar una cuota en concepto de enseñanza, que será autorizada anualmente por el Ministerio de Educación y Ciencia.

3. Los alumnos, tanto españoles como extranjeros, abonarán por servicios, enseñanzas y actividades de carácter complementario cuotas que serán determinadas por el Ministerio de Educación y Ciencia.

Artículo 19

El Ministerio de Educación y Ciencia podrá establecer o autorizar un régimen específico de ayudas para

el pago de las aportaciones económicas mencionadas en el artículo anterior, así como facilitar el acceso a los estudios superiores en España, mediante la convocatoria de becas y ayudas, de aquellos alumnos españoles y extranjeros que finalicen sus estudios en centros españoles en el exterior y hayan superado las pruebas de acceso a la universidad.

Artículo 20

1. La gestión económica de los centros de titularidad del Estado español en el extranjero se regirá por lo dispuesto para los centros docentes públicos no universitarios en España, con las especificaciones derivadas de lo previsto en el presente Real Decreto.

2. La aprobación del proyecto de presupuesto y de la cuenta de gestión correspondiente al Consejo escolar del centro, cuyo Presidente los remitirá al Ministerio de Educación y Ciencia, para su aprobación en el primer caso y tramitación en el segundo.

Sección 2.^a

Centros con participación del Estado español

Artículo 21

1. Con objeto de propiciar la proyección de la educación y de la cultura españolas, la Administración

española podrá establecer convenios con Administraciones extranjeras o personas físicas o jurídicas de nacionalidad española o extranjera, para la creación de centros de titularidad mixta a través de fundaciones o de sociedades, reconocidas legalmente en los países respectivos.

2. Los convenios sobre los que se sustente la creación de centros deberán garantizar que la representación institucional española sea mayoritaria en las respectivas fundaciones o sociedades y en los órganos rectores de los mismos, que quedarán sometidos al principio de unidad de acción en el exterior.

Artículo 22

1. Los centros a los que se refiere el artículo anterior serán dirigidos por funcionarios españoles, pero tendrán un régimen económico autónomo y se regirán por las normas de organización y funcionamiento que establezcan los convenios correspondientes y los respectivos reglamentos de régimen interior.

2. Los centros podrán impartir enseñanzas del sistema español o enseñanzas de los sistemas educativos de los países respectivos, con un componente adecuado, en este supuesto, de lengua y cultura españolas.

3. En la medida de lo posible, la estructura organizativa y pedagógica de los centros reflejará los principios generales de la legislación española al respecto.

Artículo 23

1. Asimismo y con objeto de ampliar las posibilidades de recibir educación española en el contexto de experiencias educativas interculturales, la Administración española podrá colaborar en el establecimiento de secciones españolas o secciones bilingües, en centros de titularidad de otros Estados o de Organismos internacionales, en los que se impartan enseñanzas de niveles no universitarios con validez en otros sistemas educativos.

2. Las secciones españolas y las secciones bilingües se regirán por las normas internas de organización y funcionamiento de los centros de los que forman parte y por las acordadas bilateralmente con las autoridades respectivas.

Artículo 24

El Ministerio de Educación y Ciencia determinará las condiciones académicas cuyo cumplimiento permita la expedición de títulos académicos españoles a los alumnos que hayan cursado estudios extranjeros, completados con enseñanzas españolas, en los centros y secciones a los que se refieren los artículos anteriores, sin perjuicio de la validez de dichos estudios en los sistemas respectivos y en el propio sistema español por la vía de convalidación u homologación de los mismos.

Capítulo III

Acción educativa en el marco de sistemas extranjeros

Sección 1.ª

Programas de apoyo
a las enseñanzas de español

Artículo 25

La acción educativa española en el exterior se podrá desarrollar a través de programas de apoyo y promoción de la enseñanza de la lengua y cultura españolas en el marco de sistemas educativos extranjeros mediante los instrumentos siguientes:

a) Elaboración de materiales didácticos para la enseñanza de la lengua y de la cultura españolas.

b) Realización de actividades de formación para el profesorado extranjero.

c) Creación de centros de recursos didácticos.

d) Suscripción de convenios de colaboración, cuya finalidad se oriente a la difusión del español, con todo tipo de instituciones.

e) Constitución de bases de datos informatizadas para la enseñanza de la lengua y la cultura españolas.

f) Investigación sobre los currículos de la lengua española y las referencias culturales hispánicas, singularmente las literarias, geográficas e históricas, en los distintos sistemas educativos, así como sobre la situación de las enseñanzas de español.

g) Promoción de intercambios en el ámbito educativo y en el de la investigación.

h) Difusión de información en materia educativa en los medios de comunicación y mediante la edición de revistas y boletines.

Artículo 26

El Ministerio de Educación y Ciencia promoverá la elaboración de materiales didácticos para la enseñanza de la lengua y la cultura españolas en el marco de las enseñanzas regladas en los sistemas educativos extranjeros y colaborará a tal efecto con instituciones educativas de los respectivos países.

Artículo 27

1. La realización de actividades de formación para el profesorado extranjero tendrá como objeto contribuir tanto a la formación lingüística y cultural como a la actualización científica y didáctica del profesorado de español a través de las acciones que se consideren más pertinentes.

2. Las actividades de formación de profesorado extranjero se realizarán en los países respectivos y, en su caso, mediante cursos en España.

Artículo 28

1. La Administración española creará centros de recursos didácticos, a ser posible en colaboración con instituciones educativas extran-

geras, allí donde existan condiciones y demanda adecuadas.

2. Los centros de recursos didácticos estarán abiertos a los distintos sectores de la comunidad educativa y ejercerán, entre otras, las siguientes funciones:

a) Poner a disposición de profesores y responsables de políticas educativas libros y materiales didácticos, tanto impresos como audiovisuales.

b) Establecer un sistema de préstamo que permita a las instituciones educativas utilizar estos fondos bibliográficos y audiovisuales.

c) Mantener una exposición permanente de libros y demás materiales que pueda ser visitada por las diferentes instituciones educativas.

d) Organizar talleres, seminarios y grupos de trabajo sobre temas relacionados con la enseñanza del español en todas sus vertientes.

Artículo 29

El Ministerio de Educación y Ciencia podrá establecer fórmulas de colaboración con órganos de las Administraciones extranjeras respectivas, así como con instituciones docentes y de investigación, tendentes a mejorar la oferta de enseñanzas de lengua y cultura españolas en los sistemas educativos extranjeros.

Artículo 30

La constitución de bases de datos informatizadas para la enseñanza de la lengua y la cultura españo-

las en sistemas educativos extranjeros tendrá como objeto facilitar información, materiales y recursos didácticos a instituciones y centros de enseñanza.

Artículo 31

La investigación sobre los currículos de lengua española y las referencias culturales hispánicas, singularmente las literarias, geográficas e históricas, en los distintos sistemas educativos, tendrá como objeto ofrecer asesoramiento a las correspondientes Administraciones educativas en materia de desarrollo curricular y otros aspectos relativos a la didáctica de la lengua y cultura españolas. Asimismo, la investigación se centrará en la situación de las enseñanzas de español y su evolución con respecto a otros idiomas, a fin de planificar las acciones pertinentes.

Artículo 32

1. La Administración española promoverá programas de intercambio de personas e información en el ámbito educativo y en el de la investigación, con objeto de favorecer la movilidad de los agentes educativos, la interconexión de los sistemas y la comprensión y solidaridad entre los pueblos.

2. A los efectos de lo previsto en el apartado anterior, se establecerán acuerdos, sobre la base de la reciprocidad, con las Administraciones e instituciones educativas extranjeras.

Artículo 33

En el marco de lo dispuesto en este capítulo III, el Ministerio de Educación y Ciencia podrá destinar funcionarios de cuerpos docentes en Departamentos de universidades o de centros docentes de niveles no universitarios, en los términos que dispongan los compromisos suscritos al efecto con las instancias respectivas.

Sección 2.^a

Programas específicos para hijos de residentes españoles

Artículo 34

La Administración española promoverá, a través de convenios o acuerdos internacionales o de las fórmulas de colaboración que resulten pertinentes, la integración, en los sistemas educativos de los distintos países, de enseñanzas de lengua y cultura españolas dirigidas al alumnado español escolarizado en dichos sistemas.

Artículo 35

1. Los alumnos españoles que no pueden ser atendidos en el régimen de integración previsto en el artículo anterior recibirán enseñanzas complementarias de lengua y cultura españolas en aulas organizadas al efecto por la Administración española.

2. En la determinación del número de alumnos por aula el Minis-

terio de Educación y Ciencia utilizará criterios similares a los establecidos para las enseñanzas de régimen general del sistema educativo español.

Artículo 36

1. El establecimiento del currículo de las enseñanzas de lengua y cultura españolas corresponde al Ministerio de Educación y Ciencia.

2. A los efectos de lo dispuesto en el apartado anterior, se entiende por currículo el conjunto de objetivos, contenidos, métodos pedagógicos y criterios de evaluación que deben orientar la práctica docente.

3. El currículo de lengua y cultura españolas se adaptará a las exigencias derivadas de las distintas lenguas en cuyo contacto han de producirse las enseñanzas.

Artículo 37

La superación de los objetivos del currículo de lengua y cultura españolas permitirá la obtención de un certificado de lengua y cultura españolas expedido por el Ministerio de Educación y Ciencia.

Artículo 38

1. Con objeto de garantizar la coordinación del profesorado y la participación ordenada de los diferentes sectores de la comunidad escolar, las aulas mencionadas en el artículo 35 se integrarán en una estructura organizativa superior denominada Agrupación de lengua y cultura españolas.

2. Corresponde al Ministerio de Educación y Ciencia, de acuerdo con el Ministerio de Asuntos Exteriores, la creación y supresión de Agrupaciones de lengua y cultura españolas, así como la determinación de los mecanismos de participación de padres, profesores y alumnos en dichas Agrupaciones.

3. Al frente de cada Agrupación de lengua y cultura españolas habrá un director.

Artículo 39

No obstante lo dispuesto en el artículo anterior, en aquellos países en los que las características de la implantación educativa española lo hagan aconsejable, el Ministerio de Educación y Ciencia, de acuerdo con el Ministerio de Asuntos Exteriores, arbitrará fórmulas de organización diferentes, adecuadas a las necesidades específicas de cada caso.

Artículo 40

Con objeto asimismo de apoyar el mantenimiento de los vínculos culturales y lingüísticos de los hijos de residentes españoles en el exterior, las enseñanzas de lengua y cultura españolas serán complementadas con medidas tales como la organización de jornadas culturales de encuentro, intercambios escolares, viajes y cualesquiera otras actividades que contribuyan al objetivo citado.

Artículo 41

La participación de los residentes

españoles en el exterior se articulará a través de los Consejos de Residentes españoles. A tal efecto, dichos Consejos serán oídos con carácter previo a las decisiones a las que se refieren los anteriores artículos 38 y 39 del presente Real Decreto.

Capítulo IV

Consejerías de Educación

Artículo 42

En los países donde las necesidades de la acción educativa española así lo requieran, existirá una Consejería de Educación en la Embajada de España, encargada de promover, dirigir y gestionar las distintas actuaciones que se derivan de lo establecido en este Real Decreto.

Artículo 43

La creación, modificación y supresión de las Consejerías de Educación se realizará de conformidad con lo dispuesto en el Real Decreto 632/1987, de 8 de mayo, sobre organización de la Administración del Estado en el exterior.

Artículo 44

1. Al frente de cada Consejería de Educación habrá un Consejero de Educación, nombrado por el Ministro de Asuntos Exteriores, a propuesta del de Educación y Ciencia. El nombramiento se producirá por el procedimiento de libre designa-

ción, previa convocatoria pública, entre funcionarios a los que se refiere el artículo 25 de la Ley 30/1984, de 2 de agosto, de Medidas para la Reforma de la Función Pública, y conforme a las condiciones de la correspondiente relación de puestos de trabajo.

2. El Ministerio de Asuntos Exteriores podrá acreditar a los Consejeros de Educación para el desempeño de funciones en países próximos a los de sus destinos respectivos.

Artículo 45

Los Consejeros de Educación dependerán funcionalmente del Ministerio de Educación y Ciencia, sin perjuicio de su integración orgánica en la representación diplomática respectiva y de la superior autoridad del Jefe de la Misión Diplomática.

Artículo 46

En las Consejerías de Educación, en función de las necesidades del servicio y de acuerdo con la correspondiente relación de puestos de trabajo, podrá haber uno o más Agregados de Educación y un Secretario general.

Artículo 47

1. Los Agregados de Educación dependerán del Consejero de Educación, al que asistirán en las funciones que se atribuyen a las Consejerías en el artículo 42 de este Real Decreto.

2. Cuando las necesidades de la acción educativa española así lo exijan, los Agregados de Educación podrán ser destinados en ciudades distintas de las de la sede de la respectiva Embajada, previa aceptación del Estado receptor.

3. En cualquier supuesto, los Agregados de Educación serán nombrados por el mismo procedimiento establecido para los Consejeros de Educación.

Artículo 48

1. El Secretario general tendrá a su cargo la gestión económica y la coordinación de los servicios administrativos de la Consejería de Educación, bajo la dirección del Consejero respectivo.

2. Los Secretarios generales serán funcionarios nombrados por el Ministro de Educación y Ciencia mediante concurso público de méritos, en las condiciones establecidas en la correspondiente relación de puestos de trabajo y por el período de tiempo que determinen las convocatorias.

Artículo 49

En las Consejerías de Educación, y bajo la dependencia directa del Consejero, existirá un equipo de asesores técnicos cuya estructura, funciones y régimen de trabajo serán establecidos por el Ministerio de Educación y Ciencia, atendiendo a las necesidades específicas de la acción educativa española en los países respectivos.

Artículo 50

1. El Ministerio de Educación y Ciencia podrá destinar asesores técnicos en aquellos países en los que no haya Consejería de Educación, cuando así lo aconsejen las prioridades de la acción educativa en el exterior, en la medida en que existan dotaciones presupuestarias disponibles con cargo a la relación de puestos de trabajo en el exterior.

2. Los asesores técnicos a los que se refiere el presente artículo dependerán del Jefe de la Misión Diplomática española en el país respectivo y realizarán las funciones que les asigne el Ministerio de Educación y Ciencia. Estas funciones se referirán, de manera especial, a la proyección de la lengua y de la cultura españolas en los sistemas educativos de los países correspondientes.

Capítulo V

Régimen de personal

Sección 1.^a

Personal docente

Artículo 51

1. Los profesores que se destinen al servicio de las acciones reguladas en el presente Real Decreto serán funcionarios de cuerpos y escalas docentes españoles o, en su caso, contratados en régimen laboral, de acuerdo con lo que dispongan las relaciones de puestos de trabajo.

2. El régimen de trabajo de los profesores a los que se refiere el apartado anterior será establecido por el Ministerio de Educación y Ciencia en función de las características de los diferentes tipos de centros y de acuerdo con las necesidades específicas de la acción educativa en el exterior.

Artículo 52

1. Los profesores funcionarios serán seleccionados entre funcionarios de carrera en activo de los correspondientes cuerpos y escalas docentes españoles, mediante concurso público de méritos convocado de acuerdo con las normas que establezca al respecto el Ministerio de Educación y Ciencia. Dichos profesores serán nombrados por un período de tres cursos, que podrá prorrogarse por otro período de igual duración, previa solicitud del interesado, cuando se den los supuestos que dicho Ministerio establezca.

2. El nombramiento supondrá la adscripción del profesor al correspondiente puesto de trabajo en el exterior por el período citado y el derecho preferente, cuando retorne a España, a obtener destino en un puesto de trabajo docente de su cuerpo o escala, en la localidad en la que tuviera su destino definitivo en el momento de producirse dicho nombramiento. Los funcionarios del cuerpo de Maestros podrán ejercer ese derecho preferente a localidad o zona, según determine su legislación específica.

3. Los servicios prestados en el exterior tendrán, a todos los efectos, la misma consideración o validez y se computarán de igual forma, para concursos de traslados, que los prestados en España.

Artículo 53

Los profesores que hubieran obtenido plaza en el extranjero mediante concurso de méritos no podrán ser admitidos a un nuevo concurso de méritos para obtener destino en el exterior, en tanto no hayan prestado servicios en España durante tres cursos, al menos, a partir de la fecha de su cese en el exterior y hasta el momento de la publicación de la correspondiente convocatoria.

Artículo 54

1. Las vacantes que no puedan ser cubiertas por concurso de méritos se cubrirán, hasta su inclusión en el concurso de méritos siguiente, mediante comisiones de servicio, por el plazo máximo e improrrogable de un año, entre funcionarios docentes que cumplan los mismos requisitos que se establezcan para participar en los concursos de méritos. Siempre que sea posible, estas plazas serán cubiertas con participantes en el último concurso convocado con anterioridad.

2. En el supuesto de que los profesores así destinados participen y obtengan plaza en el concurso de méritos siguiente, su primer nombra-

miento se efectuará por dos cursos, en lugar de tres.

3. Cuando en el desarrollo de actividades propias de la acción educativa en el exterior se ponga en marcha alguna experiencia de carácter innovador, se podrá adscribir el profesorado necesario en comisión de servicio por un año. Una vez institucionalizada la experiencia, las plazas deberán ser cubiertas por el sistema ordinario.

Sección 2.^a

Personal en funciones directivas y de asesoramiento

Artículo 55

1. Los directores de los centros docentes de los que sea titular el Estado español serán nombrados por el Ministerio de Educación y Ciencia, por un período máximo de tres cursos, a propuesta de los Consejos Escolares respectivos, entre los profesores destinados en el centro correspondiente que reúnan las condiciones específicas que para el ejercicio de la dirección de centros docentes en el extranjero establezca el Ministerio de Educación y Ciencia.

2. En los casos en los que no sea posible el nombramiento de director por el procedimiento establecido en el apartado anterior, el Ministerio de Educación y Ciencia, previo informe del Ministerio de Asuntos Exteriores, designará libre-

mente al director del centro, por un período máximo de tres cursos, entre los profesores destinados en el exterior por concurso de méritos.

3. El cese de los directores con anterioridad al período de vigencia de su nombramiento se producirá en los supuestos previstos en la normativa general y, en todo caso, cuando cesen como profesores en el exterior.

Artículo 56

1. Los vicedirectores y jefes de estudios serán nombrados por el Ministerio de Educación y Ciencia, a propuesta del director, entre profesores españoles destinados en el centro respectivo. Cuando ello no sea posible, el citado Ministerio los designará libremente entre profesores destinados en el exterior.

2. El período de vigencia de los nombramientos a los que se refiere el apartado anterior será de tres cursos como máximo y coincidirá con el período de mandato que reste al director proponente.

3. El cese de los vicedirectores y jefes de estudios con anterioridad al período de vigencia de su nombramiento se producirá en los supuestos previstos en la normativa general y, en todo caso, cuando cesen como profesores en el exterior.

Artículo 57

1. Los directores de los centros a los que se refieren los artículos 21 y 22 del presente Real Decreto se-

rán nombrados por el Ministerio de Educación y Ciencia, previo informe del Ministerio de Asuntos Exteriores, por el procedimiento de libre designación, mediante convocatoria pública, entre funcionarios que reúnan las condiciones que en cada caso se establezcan en función de los regímenes específicos de los centros respectivos.

2. Los directores de las Agrupaciones de lengua y cultura españolas serán designados libremente por el Ministerio de Educación y Ciencia entre profesores destinados en los países respectivos, previo informe del Ministerio de Asuntos Exteriores.

Artículo 58

1. Los asesores técnicos a los que se refiere el artículo 49 serán seleccionados mediante concurso público de méritos en el que se valoren las condiciones profesionales específicas para el ejercicio de las funciones respectivas.

2. Los concursos de méritos a los que se refiere el apartado anterior podrán realizarse entre profesores destinados en el país respectivo, en cuyo caso serán convocados por la Consejería de Educación correspondiente, o bien entre profesores destinados en España, en cuyo caso serán convocados por el Ministerio de Educación y Ciencia. En uno y otro supuesto, los profesores seleccionados no podrán exceder el plazo máximo de seis años de permanencia en el exterior.

Artículo 59

Los asesores técnicos a los que se refiere el artículo 50 serán seleccionados por el procedimiento de libre designación y nombrados por el Ministerio de Educación y Ciencia, previo informe del Ministerio de Asuntos Exteriores.

Sección 3.^a

Personal no docente

Artículo 60

1. Los administradores de los centros docentes de titularidad del Estado español serán funcionarios nombrados por el Ministro de Educación y Ciencia y seleccionados por el sistema de concurso de méritos, previa convocatoria pública y conforme a los requisitos establecidos en la correspondiente relación de puestos de trabajo.

2. El nombramiento de administrador se hará por un período máximo de seis años.

Artículo 61

1. Sin perjuicio de lo dispuesto en los artículos 48 a 60 de este Real Decreto, las funciones de administración general en los centros docentes de titularidad del Estado español y en las Consejerías de Educación serán ejercidas por funcionarios de cuerpos y escalas de la Administración española y por contratados en régimen laboral, conforme a los re-

quisitos establecidos en la correspondiente relación de puestos de trabajo.

2. Los funcionarios a los que se refiere el apartado anterior serán seleccionados por el procedimiento de concurso de méritos, conforme a los requisitos establecidos en las respectivas relaciones de puestos en el exterior, y nombrados por el período de tiempo que establezcan las convocatorias respectivas, de acuerdo, en todo caso, con lo establecido con carácter general para el personal administrativo destinado en el extranjero.

Disposición adicional primera

El Ministerio de Educación y Ciencia decidirá la adscripción de los actuales centros docentes en el exterior a las distintas acciones que se especifican en el presente Real Decreto. Cuando la decisión mencionada comporte la impartición de enseñanzas regladas del sistema educativo español, el citado Ministerio determinará asimismo qué enseñanzas deben impartirse en cada centro, en función de la nueva ordenación del sistema educativo establecida por la Ley Orgánica 1/1990, de 3 de octubre, y en consonancia con el calendario establecido por el Real Decreto 986/1991, de 14 de junio, modificado por Real Decreto 535/1993, de 12 de abril, sin perjuicio de las excepciones que para el cumplimiento de dicho calendario se deriven de las circunstancias específicas de la acción educativa en el exterior.

Disposición adicional segunda

En aquellos centros docentes de titularidad del Estado español en los que el número de alumnos de nacionalidad distinta de la española supere el 50 por 100 del número total de alumnos del centro, no se constituirá Consejo Escolar. El Ministerio de Educación y Ciencia, previo informe de los Consejeros de Educación en los países respectivos, podrá determinar el establecimiento de fórmulas de participación adecuadas a las circunstancias de cada país y adoptar decisiones sobre la atribución de competencias asignadas por el presente Real Decreto a los Consejos Escolares. En todo caso, para el nombramiento de los directores de los centros antes aludidos se estará a lo dispuesto en el apartado 2 del artículo 55.

Disposición adicional tercera

La organización de las enseñanzas del sistema educativo español en Andorra, incluido el procedimiento de adscripción de personal docente a los centros respectivos, será establecida por el Ministerio de Educación y Ciencia, en función de las características propias de la acción educativa española en Andorra y según lo que dispongan los acuerdos entre las autoridades respectivas.

Disposición adicional cuarta

El Ministro de Educación y Ciencia podrá firmar con empresas españolas convenios que comporten la

creación de unidades escolares tendentes a escolarizar a los hijos de los trabajadores de las mismas, cuando dichas empresas realicen trabajos de duración limitada en países extranjeros donde los alumnos no puedan ser atendidos a través de las instituciones previstas en este Real Decreto.

Disposición adicional quinta

El Colegio de España en París dependerá funcionalmente del Ministerio de Educación y Ciencia, a través de la Secretaría de Estado de Universidades e Investigación, y el Instituto de Historia y Arqueología del Consejo Superior de Investigaciones Científicas en Roma tendrá la dependencia que se especifica en el artículo 2 del Real Decreto 1921/1984, de 10 de octubre, según la redacción dada al mismo por el Real Decreto 1155/1986, de 13 de junio. Todo ello sin perjuicio de la necesaria coordinación de los Directores de ambos centros con los Consejeros de Educación, y de su dependencia orgánica del Jefe de la Misión Diplomática correspondiente. Los dos centros se regirán por su normativa específica.

Disposición adicional sexta

El Ministerio de Educación y Ciencia, en colaboración con el Instituto Cervantes, promoverá en los diferentes países los Diplomas de Español como lengua extranjera creados por el Real Decreto 826/1988, de 20 de julio, modificado por el Real Decreto 1/1992, de 10 de enero.

Disposición adicional séptima

El Ministerio de Asuntos Exteriores acreditará ante las autoridades de los países respectivos a directores, profesores y personal no docente de las Consejerías de Educación y de los centros docentes, según convenga en cada caso.

Disposición adicional octava

La selección del personal laboral incluido en el ámbito de aplicación de este Real Decreto deberá efectuarse preferentemente mediante el sistema de concurso de méritos, respetando los principios de igualdad, mérito y capacidad.

Disposición transitoria primera

La vigencia de los nombramientos de los funcionarios docentes destinados en el extranjero en el momento de la publicación del presente Real Decreto se ajustará a lo establecido en las respectivas convocatorias en las que fueron seleccionados. A dichos funcionarios les serán de aplicación asimismo las previsiones contenidas en los artículos 52.3 y 53.

Disposición transitoria segunda

La figura del secretario de un centro docente se mantendrá en los términos actuales hasta que progresivamente se vayan dotando los puestos de administrador correspondientes en los centros docentes de titularidad del Estado español.

Disposición transitoria tercera

Hasta tanto se produzca la regulación específica a la que se refiere

la disposición adicional tercera, los centros docentes españoles en Andorra se ajustarán a lo establecido con carácter general en el presente Real Decreto.

Disposición transitoria cuarta

Habida cuenta de la inminencia del comienzo del curso 1993-1994 y de la necesidad de que dicho comienzo no sea afectado por los procesos que para el nombramiento de directores de los centros docentes y de las Agrupaciones de lengua y cultura españolas se prevén en el presente Real Decreto, excepcionalmente el Ministerio de Educación y Ciencia designará libremente a los directores, para el citado curso académico 1993-1994, en los casos en que sea necesario.

Disposición derogatoria única

Quedan derogados el Real Decreto 564/1987, de 15 de abril, por el que se regula la acción educativa en el exterior; la Orden ministerial de 30 de septiembre de 1987, por la que se regulan la estructura y funcionamiento de las Agrupaciones de lengua y cultura españolas; la Orden de 11 de mayo de 1988, por la que se dictan, con carácter transitorio, normas relativas a las enseñanzas de lengua y cultura española en Australia; la Orden ministerial de 30 de noviembre de 1988, por la que se crean y regulan los Consejos Escolares de ámbito nacional en determinados países; la Orden ministe-

rial de 11 de mayo de 1990 por la que se establece el procedimiento para la provisión de vacantes de plazas de personal docente en el extranjero, y cuantas otras disposiciones de igual o inferior rango se opongan a lo dispuesto en el presente Real Decreto.

Disposición final primera

Lo dispuesto en el presente Real Decreto se entenderá sin perjuicio de lo que se derive de la aplicación del Tratado de Adhesión de España a las Comunidades Europeas de 12 de junio de 1985.

Disposición final segunda

Se autoriza a los Ministros de Asuntos Exteriores y de Educación y Ciencia para dictar las disposiciones de ejecución y desarrollo de lo establecido en este Real Decreto, en sus respectivos ámbitos de competencia.

Disposición final tercera

El presente Real Decreto entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el «Boletín Oficial del Estado».

Dado en Madrid a 25 de junio de 1993.

JUAN CARLOS R.

El Ministro de Relaciones con las Cortes y de la Secretaría del Gobierno,
VIRGILIO ZAPATERO GÓMEZ

Observem el regust preconstitucional del Reial decret, tant terminològic com de contingut, ja que només parla de la difusió de l'espanyol i la llengua i cultura espanyoles. Ni tan sols fa referència a la llengua catalana quan parla dels centres d'Andorra en la disposició addicional 3.ª i en la disposició transitòria 3.ª.

A més de lamentar aquesta norma, pel que fa a ensenyament dins aquest període cal esmentar les disposicions següents:

Reial decret 929/1993, de 18 de juny (BOE núm. 166, de 13 de juliol). Aprova el Reglament orgànic dels instituts d'educació secundària. «Article 75. En els instituts d'educació secundària hi haurà els següents òrgans de coordinació docent: [...] b) Departaments didàctics: [...] Francès, [...] Grec, Anglès, Llatí, Llengua Castellana i Literatura [...] Podran constituir-s'hi també Departaments d'altres llengües estrangeres, quan siguin impartides com a primera llengua amb reflex en la plantilla del centre, com també per a l'ensenyament de la llengua pròpia de les Comunitats Autònomes».

Ordre de 8 de juliol de 1993 (BOE núm. 171, del 19), per la qual es dicten instruccions per a la implantació d'ensenyaments d'educació secundària obligatòria. Annex II. «Horari per a l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears». Preveu, entre altres, les àrees i matèries de «Llengua castellana i literatura, llengua estrangera i llengua catalana i literatura», tres hores per a cada una d'aquestes tres àrees en cada un dels quatre cursos. Annex III: «Incorporació dels mestres als departaments didàctics en centres d'ensenyament secundari». Per a totes les comunitats autònomes que depenen del Ministeri d'Educació i Ciència, es preveu que les àrees de francès i anglès s'incorporin a sengles departaments de francès i anglès, que l'àrea de «Llengua Castellana i Literatura» s'incorpori al Departament de «Llengua Espanyola [sic] i Literatura», i per a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears es preveu que els mestres de l'àrea de «Llengua Catalana i Literatura s'incorporaran al Departament que, si s'escau, es constitueixi per a l'ensenyament» d'aquesta àrea.

Ordre de 17 de novembre de 1993 (BOE núm. 282, del 25). Estableix les línies bàsiques per al desplegament del currículum dels ensenyaments per a l'obtenció del títol de Graduat en educació secundària per les persones adultes. Article 3: «1. Les àrees de coneixement de l'educació secundària obligatòria establertes a l'article 20 de la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, es podran integrar en quatre camps de coneixement relacionats amb la comunicació, la societat, la natura i la matemàtica, d'acord amb les característiques, les expectatives, les necessitats i els interessos

de la població adulta. A la Comunitat autònoma de les Illes Balears la llengua catalana i la literatura formarà part del camp de la comunicació. 2. La llengua estrangera, per la seva particularitat, podrà ser tractada de manera específica dintre del camp de la comunicació».

Ordre de 2 de novembre de 1993 (BOE núm. 272, del 13). Estableix el currículum del cicle elemental del primer nivell dels ensenyaments especialitzats d'idiomes adaptat a l'educació a distància.

Etiquetatge

En aquest àmbit, com venim fent tradicionalment al llarg d'aquestes cròniques, cal continuar lamentant disposicions que pretenen negar l'oficialitat de les llengües diferents del castellà. En aquest sentit, dintre del període que comentem, cal esmentar el Reial decret 1078/1993, de 2 de juliol (BOE núm. 216, de 9 de setembre), per la qual s'aprova el Reglament sobre classificació, envasat i etiquetatge de preparats perillosos. «Article 7.1. Tot envàs haurà de presentar de manera llegible i indeleble, almenys en la llengua espanyola oficial de l'Estat, les indicacions següents: [...]. Article 10.1. Amb la finalitat d'adoptar un sistema d'informació adreçat principalment als usuaris professionals que els permeti prendre les mesures necessàries per a la protecció de la salut i de la seguretat en el lloc de treball, el responsable de la comercialització d'un preparat perillós haurà de disposar d'una fitxa de dades de seguretat en el moment de la comercialització, i en lliurarà una còpia al Ministeri de Sanitat i Consum. [...] 2. La fitxa de dades de seguretat esmentada a l'apartat 10.1 haurà de redactar-se, almenys, en la llengua espanyola oficial de l'Estat, i inclourà obligatòriament els epígrafs següents: [...]».

De vegades, com també diem en les cròniques anteriors, la imposició del castellà és indirecta, com en el cas del Reial decret 2070/1993, de 26 de novembre (BOE núm. 293, de 8 de desembre), pel qual s'aprova la reglamentació tècnico-sanitària per a l'elaboració i comercialització dels vinagres, l'article 14 del qual remet, pel que fa a l'etiquetatge dels productes objecte de la reglamentació, al que disposa el Reial decret 212/1992, de 6 de març, que ja vam denunciar en la *Crònica* del núm. 18, p. 281.

Esmentem també el Reial decret 1396/1993, de 4 d'agost (BOE núm. 244, de 12 d'octubre), que modifica el Reial decret 1254/1990, d'11 d'octubre (BOE núm. 250, del 18), que regula la utilització de noms geogràfics protegits per denominacions d'origen, genèriques i específiques en productes agroalimentaris.

Funció pública

Administració de l'Estat

En aquest tema cal esmentar en primer lloc la Llei 22/1993, de 29 de desembre (BOE núm. 313, del 31), de mesures fiscals, de reforma del règim jurídic de la funció pública i de la protecció per desocupació. Cal fer referència a aquesta Llei perquè l'article 14 dona una nova redacció a l'article 1.3 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública. Aquest article es refereix indirectament a aspectes lingüístics, ja que considera «bases del règim estatutari dels funcionaris públics, dictades a l'empara de l'article 149.1.18a. de la Constitució <“L'Estat té competència exclusiva sobre [...] les bases del règim jurídic de les administracions públiques i del règim estatutari de llurs funcionaris que, en tot cas, garantiran un tractament comú davant d'elles [...]”>, i en conseqüència aplicables al personal de totes les administracions públiques, els preceptes següents: articles: [...] 19.1 [...] 31». La *Crònica* del núm. 5, pàg. 260, reproduïa la referència lingüística del primer d'aquests dos articles. El segon d'ells també fa una referència lingüística quan diu el següent: «Article 31. *Règim disciplinari*. 1. Seran considerades faltes molt greus: [...] b) Tota actuació que signifiqui discriminació per raó de [...] llengua [...]». Recordem que el caràcter bàsic d'aquests dos preceptes ja havia estat ratificat per la Llei 23/1988, de 28 de juliol (BOE núm. 181 de l'endemà), modificadora de la Llei 30/1984. La nova modificació s'ha d'entendre, doncs, de la redacció que la Llei de 1988 donava a l'article 1.3. L'Estat, doncs, considera la llengua com un element que pot ser regulat com a bàsic, en els casos que té la competència per regular les bases de la matèria a la qual és connex l'element lingüístic.

De totes maneres aquesta regulació que l'Estat reitera i recorda com a bàsica, és mal aplicada pel mateix Estat legislador ja que les convocatòries no garanteixen mai la capacitat lingüística necessària. Repetim la inútil clàusula que les resolucions reguladores de proves selectives reiteren i que denunciem crònicament rera crònicament:

«En compliment del que disposa l'article 19 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la funció pública, a través de l'Institut Nacional d'Administració Pública, en col·laboració amb els centres de formació de funcionaris, competents en cada cas, vetllarà per la formació dels aspirants seleccionats en el domini de la llengua oficial de les comunitats autònomes en les quals obtinguin destinació, un cop nomenats funcionaris de carrera».

En el cas de l'Ordre de 23 de juliol de 1993 (BOE núm. 187, de 6 d'agost), per la qual es convoquen proves selectives per a l'ingrés al cos d'enginyers agrònoms del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, a més de la presència de la famosa clàusula a la base 8.7, hi trobem, això sí, un 4e exercici optatiu i de mèrit consistent en la traducció directa, sense diccionari, d'un text —anglès i/o francès— proposat pel Tribunal, durant un temps màxim de quaranta minuts i/o una conversa en l'idioma elegit durant un temps màxim de cinc minuts.

Així com en la selecció la presència d'aquella clàusula és un fet sistemàtic, la meritació de coneixements de català, «valencià», galleg o basc en places dels territoris respectius és sotmesa a la més absoluta arbitrarietat, amb una presència o absència d'aquest mèrit sense cap criteri. Per exemple, atempten contra la llei reiteradament bàsica a què hem fet al·lusió al principi d'aquest apartat:

L'Ordre de 30 de juny de 1993 (BOE núm. 208, de 31 d'agost), per la qual es convoca concurs per a la provisió de llocs de treball vacants en el Ministeri d'Obres Públiques i Transports per a funcionaris dels grups A, B i C.

Tres ordres de 21 de setembre (BOE núm. 239, de 6 d'octubre), de 8 d'octubre (BOE núm. 258, del 28) i 30 de novembre (BOE núm. 313, de l'endemà) de 1993. Convoquen concurs específic per a la provisió de llocs de treball adscrits a funcionaris de l'Organisme Autònom Correus i Telègrafs.

Ens preguntem com podran fer la seva feina ben feta els funcionaris de correus, si no se'ls exigeix cap coneixement de la llengua de destinació.

Administració de Justícia

Pel que fa al personal al servei de l'Administració de Justícia, continua el mateix sistema de valoració de sis anys d'antiguitat per a l'acreditació del coneixement de la llengua pròpia diferent del castellà. Així ocorre en les convocatòries següents:

Resolució d'1 de setembre de 1993 (BOE núm. 216, del 9). Anuncia concurs de trasllat per a la provisió d'una plaça vacant de la primera categoria del cos de secretaris judicials. Norma 4.^a

Dues resolucions de 16 de setembre de 1993 (BOE núm. 229, del 24). Anuncien concursos de trasllat per a la provisió de places vacants de les categories 2.ª i 3.ª del cos de secretaris judicials. Norma 5.^a

Resolució de 25 d'octubre de 1993 (BOE núm. 265, de 5 de novembre). Anuncia concurs de trasllat per a la provisió de places vacants de jutjats de menors entre secretaris judicials de 2.ª i 3.ª categoria. Base 4.^a

Resolució de 3 de desembre de 1993 (BOE núm. 310, del 28). Anuncia concurs de trasllat per a provisió de places vacants de la categoria 2.ª del cos de secretaris judicials. Norma 5.^a

Anotem que les resolucions per les quals s'adjudiquen places en els concursos de trasllats per a personal de l'Administració de Justícia especifiquen la valoració del mèrit lingüístic. Això ho trobem, per exemple, en la de 3 de novembre de 1993 (BOE núm. 266, del 6), per la qual es resol provisionalment el concurs de trasllats entre agents de l'Administració de Justícia anunciat per la Resolució d'11 de juny de 1993 (RLD núm. 20, pàg. 179), i la Resolució de 4 de novembre de 1993 (BOE núm. 265, de l'endemà), per la qual es resol provisionalment el concurs de trasllats entre oficials de l'Administració de Justícia anunciat per la Resolució de 31 de maig de 1993. Cal afegir aquesta resolució, i una del mateix dia per a auxiliars, a la llista de la crònica anterior, ja que ambdues remeten a l'article del reglament orgànic que preveu la valoració de sis anys d'antiguitat per a l'acreditació del coneixement de la llengua.

Cal lamentar que les places per a metges forenses no facin cap referència lingüística, la qual cosa contravé la legislació bàsica sobre funció pública. Així, durant aquest període, l'Ordre de 3 de setembre de 1993 (BOE núm. 217, del 10), per la qual es convoca proves selectives per cobrir places d'aspirants a ingrés al cos nacional de metges forenses.

Administració local

En aquest àmbit cal esmentar l'Ordre de 7 de juliol de 1993 (BOE núm. 169, del 16), per la qual es dicten normes d'aplicació en relació amb la provisió de llocs reservats a funcionaris d'Administració local amb habilitació de caràcter estatal. En l'apartat II (Concurs ordinari), article 5è (*Bases específiques*), s'hi diu: «1. Les bases específiques de la convocatòria que aprovin les corporacions locals hauran de preveure, respecte de cada lloc, les indicacions següents: «[...] Requisit de coneixement de la llengua de la comunitat autònoma, si ho estableix així la legislació autonòmica respectiva i en els termes que ho prevegi aquesta, com també l'especificació dels mitjans per a la seva acreditació». Dins l'apartat III (Concurs unitari), l'article 19 diu que «el concurs unitari en cada subescala i categoria

serà convocat per la Direcció General de la Funció Pública un cop resolt el segon concurs ordinari anual. Es regirà per les bases que aprovi aquesta i es resoldrà en funció dels mèrits generals i conformement a l'ordre de prelatió de places, d'acord amb les comunitats autònomes respecte al requisit de la llengua pròpia. [...] 4. Les sol·licituds, formulades d'acord amb el model oficial i amb l'especificació de l'ordre de prelatió de les places sol·licitades, s'adreçaran a la Direcció General de la Funció Pública, acompanyades, si s'escau, de la documentació acreditativa del coneixement de la llengua, dintre dels quinze dies naturals següents a la publicació de la convocatòria al *Butlletí Oficial de l'Estat*».

També cal esmentar l'Ordre de 7 de desembre de 1993 (BOE núm. 300, del 16), per la qual s'aprova el model de convocatòria conjunta i les bases comunes que han de regir els concursos per a la provisió de llocs de treball reservats a funcionaris d'Administració local amb habilitació de caràcter estatal. Dins l'apartat II (Bases comunes per les quals han de regir-se els concursos per a la provisió de llocs de treball reservats a funcionaris d'Administració local amb habilitació de caràcter estatal) trobem la base vuitena (*Aclariments i documentació provisional*) amb el text següent: «Un cop constituït el Tribunal de valoració, podrà demanar als concursants aclariments o documentació quan de la presentada no resultin prou acreditades les dades al·legades en relació amb els mèrits específics o el coneixement de la llengua». La base següent preveu que el Tribunal exclouï els concursants que no acreditin el nivell exigít de coneixement de la llengua, i la base onzena estableix que quan ho prevegi la convocatòria respectiva, el Tribunal de valoració podrà acordar la celebració d'una entrevista amb aquells concursants que consideri necessari, a l'efecte de comprovar el coneixement de la llengua.

Ensenyament

Pel que fa al personal d'aquest àmbit, cal esmentar les disposicions següents:

Ordre de 9 de setembre de 1993 (BOE núm. 226, del 21). Aprova els temaris que han de regir en els procediments d'ingrés, adquisició de noves especialitats i mobilitat per a determinades especialitats dels cossos de mestres, professors d'ensenyament secundari i professors d'escoles oficials d'idiomes, regulats pel Reial decret 850/1993, de 4 de juny (RLD núm. 20, pàg. 183 i 184). Annex I. Educació infantil. Tema 19. L'ensenyament i

l'aprenentatge de la llengua en l'educació infantil. Tècniques i recursos per a la comprensió i l'expressió oral. La intervenció educativa en el cas de llengües en contacte. Annex II. Cos de mestres. Tema 16. Diversitat lingüística. Llengües en contacte. Fonamentació teòrica i conseqüències per a la pràctica docent. Annex III. Llengua castellana i literatura. Tema 7. Les llengües d'Espanya. Formació i evolució. Les seves varietats dialectals. Tema 8. Bilingüisme i diglòssia. Llengües en contacte. La normalització lingüística. Tema 72. La literatura en llengua catalana, gallega i basca: obres més rellevants i situació actual.

Ordre de 29 de setembre de 1993 (BOE núm. 244, de 12 d'octubre). Normes generals de procediment a què han d'atènyer-se les convocatòries específiques de concurs per a la provisió de llocs de treball en centres públics d'educació infantil, pre-escolar, educació primària i EGB. Com en anys anteriors, s'estableix el següent: «Vuitè. En les convocatòries per a llocs ubicats en comunitats autònomes la llengua pròpia de les quals tingui caràcter d'oficial, es podran establir els requisits legalment exigibles per raó de la cooficialitat de les llengües». Aquest any a més s'hi afegeix, al punt quinzè, que «A la Comunitat Autònoma del País Basc l'acreditació dels perfils lingüístics assignats als llocs de treball la incorporarà d'ofici el Departament d'Educació, Universitats i Investigació per a aquells qui hagin exercit o estiguin exercint la funció pública docent durant el curs 1992-1993 i participin en la convocatòria de proves per a acreditar els perfils lingüístics regulada en l'apartat b de l'article 2.º de l'Ordre d'11 de maig de 1993 dels conseller d'Educació, Universitats i Investigació (BOPV de 17 de juny)».

Ordre d'11 d'octubre de 1993 (BOE núm. 253, del 22). Regula les condicions d'impartició de formació professional i idiomes en la modalitat a distància per part dels funcionaris de carrera de cossos docents.

Ordre de 14 d'octubre de 1993 (BOE núm. 250, del 19). Convoca concursos de trasllats i processos previs a aquests, a fi de cobrir llocs de treball docents en els centres públics de pre-escolar, educació infantil, EGB, educació primària i educació especial, en l'àmbit de gestió del Ministeri d'Educació i Ciència. «Normes comunes a les convocatòries. I. *Requisits específics per a l'exercici de determinats llocs*. Primera. A més dels requisits ressenyats en cada una de les convocatòries, per a poder sol·licitar llocs: / D'educació general bàsica, filologia; llengua castellana i anglès. / D'educació general bàsica, filologia; llengua castellana. / D'educació general bàsica, filologia; llengua catalana. / D'educació general bàsica, filologia; va-

lencià. / D'educació general bàsica, filologia; llengua catalana, illes Balears. / D'educació general bàsica, filologia; llengua gallega. / Es requereix acreditar estar en possessió d'algun dels requisits específics que, per al seu exercici, exigeix l'article 17 del Reial decret 895/1989, de 14 de juliol [RLD núm. 15, pàg. 203], en la seva nova redacció donada pel Reial decret 1664/1991, de 8 de novembre» (RLD núm. 18, pàg. 290 i 291). Aquest article 17 no va ser reduït en aquestes referències perquè es limita a una llista de titulacions i altres requisits. En l'apartat vi *Altres normes*, hi ha la trentena que estableix els requisits i la titulació exigibles a «aquells concursants que sol·licitin llocs declarats com a bilingües a la Comunitat Autònoma de les illes Balears». Afegeix que «els concursants que obtinguin una destinació de les no declarades bilingües en l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears s'atindran a allò que sobre coneixement de la llengua catalana estableix la Llei 3/1986, de 19 d'abril, de normalització lingüística de les illes Balears, en la seva disposició addicional sisena» (RLD núm. 8, pàg. 244). El model de sol·licitud de l'annex I és en consonància amb les normes descrites, tot i que té una terminologia peculiar quan demana el «Nivell de coneixement de les llengües vernacles [sic]», referint-se exclusivament a les diferents del castellà, i que en les taules de províncies apareixen «Gerona» i «Lérida».

Ordre de 21 d'octubre de 1993 (BOE núm. 258, del 28). Aprova el temari de llengua catalana i literatura per a les convocatòries d'ingrés, adquisició de l'especialitat i mobilitat en el cos d'ensenyament secundari en l'àmbit de les illes Balears.

Ordre de 26 d'octubre de 1993 (BOE núm. 269, de 10 de novembre). Normes de procediment aplicables als concursos de trasllats de funcionaris docents dels cossos de professors que imparteixen ensenyament secundari, formació professional, ensenyaments artístics i idiomes. El text és idèntic al transcrit en les convocatòries anteriors: «Punt 3. En les convocatòries específiques d'aquelles comunitats autònomes la llengua pròpia de les quals tingui caràcter oficial es podran establir els requisits legalment exigibles en raó de la cooficialitat de les llengües. Els mateixos requisits hi podrà establir el Ministeri d'Educació i Ciència per a places de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. [...] Punt 7.2. Els professors titulars de les especialitats de llengua i literatura catalanes i valencianes, com també els de llengua i literatura basques, podran participar indistintament a les places vacants del cos de professors d'ensenyament secundari existents en Catalunya, Balears i València, País Basc i Navarra respectivament, en les mateixes condicions establertes en el paràgraf anterior».

Ordre de 10 de novembre de 1993 (BOE núm. 272, del 13). Convoca concursos de trasllats de funcionaris docents dels cossos de professors que imparteixen ensenyament secundari, formació professional, ensenyaments artístics i idiomes. Les especialitats del cos de professors d'ensenyament secundari, pel que fa a idiomes, són grec, llatí, llengua castellana i literatura, anglès, francès, alemany, «Llengua i literatura catalanes (illes Balears)» i portuguès. Pel que fa als professors d'escoles oficials d'idiomes, es preveuen les especialitats d'alemany, àrab, català, xinès, danès, espanyol per a estrangers, basc, francès, gallec, grec, anglès, italià, japonès, neerlandès, portuguès, romanès i rus. Com en les convocatòries anteriors, la base sisena conté un text idèntic al del punt 7.2 de l'Ordre marc reproduïda just abans que aquesta. La base setena diu que «Aquells concursants que sol·licitin destinació a places de centres dependents de les comunitats autònomes del País Basc, Galícia, València i Navarra s'atindran al que és previst en les convocatòries específiques respectives d'aquestes comunitats autònomes, d'acord amb allò que estableix l'apartat tercer de l'Ordre de 26 d'octubre de 1993 [v. *supra*]. / Els qui obtinguin destinació en l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears s'atindran a allò que sobre coneixement de la llengua catalana estableix la Llei 3/1986, de 19 d'abril, de normalització lingüística de les illes Balears, en la seva disposició addicional sisena».

Ordre de 10 de novembre de 1993 (BOE núm. 272, del 13). Regula el procediment de participació en el concurs per a l'obtenció de destinacions pels aspirants seleccionats en els procediments selectius convocats per Ordre de 22 de febrer de 1993 (BOE núm. 49, de 26 de febrer de 1993) per a ingrés i accessos als cossos de professors d'ensenyament secundari, professors tècnics de formació professional, com també dels cossos que imparteixen ensenyaments artístics i d'idiomes. Les especialitats del cos de professors d'ensenyament secundari, pel que fa a idiomes, són grec, llatí, llengua castellana i literatura, anglès, francès i «Llengua i literatura catalanes (illes Balears)». Pel que fa als professors d'escoles oficials d'idiomes, es preveuen les especialitats d'alemany, català, francès, anglès i italià. A la Base 2.ª *in fine* es preveu que «En el cas dels seleccionats que superessin els procediments selectius a les illes Balears, [la destinació] estarà condicionada, a més, a l'acreditació del coneixement de la llengua catalana, a través de la titulació o superació del curs a què s'al·ludeix en l'apartat 9.3.9 de l'esmentada Ordre de 22 de febrer de 1993». Aquest apartat diu que «els qui superin les proves selectives a les illes Balears hauran d'acreditar el coneixement de la llengua catalana, d'acord amb el

que estableix l'apartat 2 de l'Ordre de 27 de novembre de 1989, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear (*Diario [sic] Oficial de la Comunitat Autònoma de les illes Balears*, de 28 de desembre). Els qui no posseïxin algunes de les titulacions a què es refereix l'Ordre esmentada hauran de participar en els cursos de llengua catalana que amb aquesta finalitat convoquin el Ministeri d'Educació i Ciència i la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. La possessió de la titulació corresponent o la superació del curs a què es refereix l'apartat anterior serà requisit exigible per poder obtenir la primera destinació definitiva en Centres situats a les illes Balears».

Convenis collectius

Dins aquest període, hem detectat clàusules lingüístiques en els següents:

Resolució de 15 de juliol de 1993 (BOE núm. 190, de 10 d'agost). Disposa la inscripció en el Registre del text del Conveni col·lectiu de grans magatzems. «Article 47. Bilingüisme. En la mesura de les possibilitats de cada empresa, les notes de la direcció al personal es redactaran en l'idioma castellà i en el de la nacionalitat o regió que s'escaigui.»

Resolució de 28 de juliol de 1993 (BOE núm. 204, de 26 d'agost). Disposa la inscripció en el Registre i posterior publicació del text del x Conveni col·lectiu de la *Red Nacional de los Ferrocarriles Españoles*, RENFE. Els articles 137 a 141 regulen les gratificacions per idiomes.

Resolució de 10 d'agost de 1993 (BOE núm. 216, de 9 de setembre). Disposa la publicació en el BOE del text del II Conveni col·lectiu de la Societat de Televisió Canal Plus, s. a. «Article 32. Formació complementària. [...] Podran accedir a beques [d'empresa] els treballadors que, per la naturalesa del treball que duen a terme i l'índole de les tasques que tinguin assignades, els calgui el coneixement i la utilització d'idiomes estrangers reconeguts per l'empresa com d'utilitat i exigència per al desenvolupament de llur treball i/o millora de la qualitat del servei que cal prestar als clients i als viatgers, com també a aquells treballadors adscrits als centres de treball que l'empresa tingui establerts a les comunitats autònomes de l'Estat espanyol que tinguin declarada una altra llengua a més del castellà». Les beques que s'estableixen són, per a idiomes estrangers, el francès, l'anglès i altres, i per a «Llengües oficials de caràcter autonòmic», *«catalán, euskera, valenciano, gallego, otros»*.

Altres disposicions

Cal lamentar l'Ordre de 4 d'agost de 1993 (BOE núm. 190, del 10), que estableix els requisits per a sol·licituds d'autoritzacions de productes fitosanitaris, que en l'article 10.1 diu que les sol·licituds i les memòries tècniques a què es fa referència en els articles de l'Ordre «hauran de presentar-se en la llengua espanyola oficial de l'Estat». L'apartat següent diu: «2. La resta de la documentació podrà ser presentada en anglès o francès. Quan la documentació contingui estudis o informació en altres llengües el sol·licitador haurà de demanar-ne l'acceptació a l'autoritat competent, que podrà ser denegada en el cas que els responsables de llur avaluació no tinguin un coneixement suficient d'aquestes llengües». Tant se val si és ignorància com mala fe: el resultat és el mateix.

Cal celebrar que l'Ordre de 30 de novembre de 1993 (BOE núm. 294, de 9 de desembre), que aprova les característiques tècniques del paper d'ofici per a l'Administració de Justícia, en la disposició addicional exclou de l'àmbit d'aplicació d'aquesta Ordre les comunitats autònomes que hagin assumit competències en matèria de provisió de mitjans materials i econòmics per a l'Administració de Justícia.

Esmentem, encara, l'Ordre de 20 de desembre de 1993 (BOE núm. 307, del 24). Aquest precepte introdueix modificacions de caràcter tècnic al Reglament de circulació aèria, aprovat pel Reial decret 73/1992, de 31 de gener (BOE núm. 43, de 19 de febrer). En l'annex II (Definicions i apartats que es modifiquen), llibre quart (Procediments per als serveis de navegació aèria), capítol 9 (Procediments de comunicacions i fraseologia), apartat 4.9.1.2.1.4.8, s'hi diu que «Hauran d'utilitzar-se les paraules i les frases següents en les comunicacions radiotelefòniques com a escaients i tindran el significat que els és donat tot seguit». S'hi inclou una sèrie de mots i frases en castellà i anglès. En l'annex III, llibre quart (Procediments per als serveis de navegació aèria), capítol 2 (Disposicions generals), apartat 4.2.18 (Buidatge ràpid de combustible), hi trobem un subapartat 4.2.18.2, que diu que «Es transmetran missatges en espanyol, i en anglès si és possible, en la freqüència escaient per alertar totes les aeronaus a l'escolta sobre l'operació de buidatge de combustible». En el capítol 9 (Procediments de comunicació i fraseologia) del mateix llibre, hi trobem l'afegit de l'apartat 4.9.3.1.11, en què es transcriu en castellà i anglès la fraseologia del buidatge ràpid de combustible. En el capítol següent (10. Ús del radar en els serveis de trànsit aeri), apartat 4.10.6.2.9 (Informació sobre la presència d'aus), també hi trobem missatges només en espanyol i anglès.

Atès que el Reglament de circulació aèria modificat per l'ordre comentada no va ser esmentat al seu dia en aquestes cròniques, ho fem ara per tal com té referències a aspectes lingüístics. Al llibre primer (Definicions i abreujaments), capítol 2 (1.2. Abreujaments) trobem que aquests corresponen en general als mots en anglès. Una excepció la tenim, per exemple, en el mot «Español», que s'abreuja ES. Al llibre segon (Reglament de l'aire), capítol 3 (2.3. Regles generals), apartat 2.3.8.2.7.2, hi trobem frases que cal usar en un anglès abreujat, amb la transcripció fonètica al castellà. Al llibre tercer (Serveis de trànsit aeri), capítol 4 (3.4. Servei d'informació de vol), l'apartat 3.4.3.3.3 diu que «fins que no es prepari i adopti una forma de fraseologia més adient i per a un ús universal en les comunicacions radiotelefòniques aeronàutiques, les radiodifusions OFIS [Servei d'Informació de Vol per a les Operacions] VHF relatives als aeròdroms destinats a ser utilitzats en serveis aeris internacionals estaran disponibles en anglès», i el següent diu «3.4.3.3.4. Quan es disposi de radiodifusions OFIS VHF en més d'un idioma, haurà d'utilitzar-se un canal separat per a cada idioma». Al llibre quart (Procediments per als serveis de navegació aèria), capítol 2 (4.2. Disposicions generals), els apartats següents es refereixen a aspectes lingüístics: «4.2.8.1.1. Es proporcionarà un formulari de pla de vol basat en el model contingut a l'apèndix A amb la finalitat que l'utilitzin els explotadors i les dependències dels serveis de tràfic aeri per preparar els plans de vol. 4.2.8.1.2. El formulari de pla de vol estarà imprès en espanyol i en anglès». Els apartats 4.2.9.1 i 4.2.9.2 contenen fraseologia en castellà i anglès. El capítol 8 (4.8. Missatges dels serveis de tràfic aeri), trobem missatges sempre en anglès i castellà en diversos apartats. Semblantment s'esdevé en el capítol 9 (4.9. Procediments de comunicacions i fraseologia), en molts dels seus apartats, alguns dels quals han resultat modificats per l'Ordre. A part d'això, transcrivim els apartats següents del capítol perquè fan referències explícitament lingüístiques: «4.9.1.2.1.1.1. Les comunicacions aeroterrestres en telefonia hauran d'efectuar-se en espanyol. 4.9.1.2.1.1.2. Fins que no es prepari i adopti una forma de fraseologia més adient i per a un ús universal en les comunicacions radiotelefòniques aeronàutiques, haurà d'utilitzar-se l'anglès com a tal, i utilitzar-se aquest, a petició de tota estació d'aeronau que no estigui en condicions de complir amb 4.9.1.2.1.1.1 en totes les estacions de ràdio ATS que serveixin aeroports designats i rutes usades pels serveis aeris internacionals. [...] 4.9.1.2.1.1.3. L'idioma usat normalment, i els altres idiomes que poden usar-se a petició en l'estació de ràdio ATS, s'indicaran en les publicacions d'informació aeronàutica i altra informació aeronàutica que es publiqui respecte a aquestes instal·lacions.

4.9.1.2.1.4.2. Les transmissions s'efectuaran en forma concisa i en un to de conversació normal. S'usarà en tots els casos la fraseologia reglamentària sempre que s'hagi prescrit. 4.9.1.2.1.4.3. La tècnica de transmissió oral haurà de ser tal que s'aconsegueixi la màxima intel·ligibilitat possible en cadascuna de les transmissions. 4.9.1.2.1.4.5. Els missatges acceptats per a les transmissions hauran de transmetre's en un llenguatge clar o amb frases aprovades sense alterar de cap manera el sentit del missatge. Els abreujaments aprovats (vegeu el llibre primer), continguts en el text del missatge que s'ha de transmetre a una aeronau, hauran de convertir-se normalment en les paraules o frases completes que tals abreujaments representen en l'idioma emprat, llevat d'aquells abreujaments que, per causa de la seva utilització freqüent i comuna, són generalment compresos pel personal aeronàutic. 4.9.1.2.1.5.2.2.2. Quan el text d'un missatge que hagi de transmetre una estació de ràdio ATS a una aeronau en vol contingui abreujaments OACI aprovat, aquests abreujaments hauran de convertir-se normalment, durant la transmissió del missatge, en les paraules o frases completes que tals abreujaments representen en l'idioma emprat llevat d'aquells abreujaments que, per causa de la seva utilització freqüent i comuna, són generalment compresos pel personal aeronàutic». També trobem missatges en castellà i anglès en el capítol 10 (4.10. Ús del radar en els serveis de trànsit aerí), el qual també conté normes explícitament lingüístiques: «4.10.6.1.1. La fraseologia continguda a 4.10.6.2. fins a 4.10.6.5. no és completa, i quan les circumstàncies difereixin el personal ATS utilitzarà una altra fraseologia apropiada, que serà al més clara i concisa possible a fi d'evitar qualsevol confusió per part dels pilots que utilitzin idiomes diferents del propi. 4.10.6.1.2. La fraseologia és agrupada en quatre seccions, en espanyol i anglès, i el personal de l'ATS haurà de conèixer i utilitzar, en la mesura que sigui necessària, la fraseologia de totes elles». Més endavant, el llibre vuitè (Servei d'informació aeronàutica), capítol 3 (8.3. Generalitats), apartat 8.3.4.1., diu «les publicacions d'informació aeronàutica, els NOTAM i les circulars d'informació aeronàutica que es distribueixin internacionalment, contindran la versió anglesa de les parts que vagin en llenguatge clar. 8.3.4.2. L'ortografia dels noms de lloc serà la utilitzada localment, i quan calgui s'ha de transcriure en alfabet llatí». Al capítol 7 (8.7. Informació anterior i posterior al vol), l'apartat 8.7.1.4., diu que «els butlletins d'informació prèvia al vol s'han de confeccionar en forma impresa en llenguatge clar, en anglès en els aeroports internacionals, i amb abreujaments OACI. S'han d'acompanyar, sempre que sigui possible, d'una presentació gràfica explicativa». Trobem formularis anglès-castellà a l'apèndix A, i l'ús de paraules en anglès, tant com a única opció

com amb la traducció castellana, a l'apèndix C (senyals) —adjunt 1 (senyals de socors i urgència) i adjunt 6 (senyals de cerca i salvament)—, a l'apèndix G (deixant turbulent), a l'apèndix N (principis que regulen l'establiment i la identificació de rutes ATS i punts importants) —adjunts 1 i 2—, apèndix V (Servei de radionavegació aeronàutica) i apèndix X (radiodifusió d'informació en vol sobre el trànsit aeri i procediments operacionals conxexos).

L'adjunt 2 (principis que regulen l'establiment i la identificació dels punts importants) de l'apèndix N esmentat, inclou punts que fan referència a la llengua. El seu apartat 2.1 duu l'epígraf «Llenguatge clar (noms) per als punts importants marcats per l'emplaçament d'una radioajuda per a la navegació», i inclou un punt 2.1.2 que diu el següent: «En seleccionar un nom per a un punt important, s'haurà de tenir cura a assegurar que concorrin les condicions següents: a) El nom no haurà de crear dificultats de pronunciació per als pilots ni per al personal ATS, quan parlin en els idiomes utilitzats en les comunicacions ATS. Quan el nom d'un lloc geogràfic sigui motiu de dificultats de pronunciació en l'idioma nacional escollit per designar un punt important, haurà de seleccionar-se una versió abreujada o una contracció del nom esmentat, que conservi tant com sigui possible el seu significat geogràfic. Exemple: Fuerstenfeldbruck - FURSTY»; [...] 3. Designadors de punts importants marcats per l'emplaçament d'una radioajuda per a la navegació. 3.4. Aquest designador de 'nom-clau' haurà de triar-se de manera que s'eviti tota dificultat de pronunciació per part dels pilots o del personal ATS, quan parlin en l'idioma utilitzat en les comunicacions ATS. Exemples: Adola, Kodap. [...] 4. Ús de designadors en les comunicacions. 4.1. Normalment, el nom seleccionat d'acord amb 2 o 3 haurà d'utilitzar-se per referir-se al punt important en les comunicacions orals. Si no s'utilitza el nom en llenguatge clar d'un punt important marcat per l'emplaçament d'una radioajuda per a la navegació, seleccionat de conformitat amb 2.1, haurà de substituir-se pel designador en clau que, en les comunicacions orals, haurà de pronunciar-se de conformitat amb l'alfabet de lletreig de l'OACI».

Pel que fa a la toponímia, continuem trobant al BOE nombroses disposicions on surten topònims amb la forma franquista, incloses les províncies i les ciutats de Girona i de Lleida, malgrat la flamant Llei expressa que les Corts Generals van dictar. Pel que fa als exàmens d'interprets jurats que convoca el Ministeri d'Afers Exteriors, ja vam dir en la *Crònica* del núm. 19 que es limiten únicament a les llengües estrangeres i que n'exclouen les llengües autonòmiques. Semblantment s'esdevé en la Resolució de 22 de novembre de 1993 (BOE núm. 286, del 30).